UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Nieuwe migratiestromen zetten Europa onder druk

Marácz, L.

Publication date
2023
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2023). Nieuwe migratiestromen zetten Europa onder druk. *Armex*, *107*(4), 14-15.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:17 Nov 2026

Column

Nieuwe migratiestromen zetten Europa onder druk

Prof. Dr. László Marácz

Het kabinet-Rutte IV is deze zomer gevallen over het migratiedossier. Premier Rutte gaf in feite aan dat ons land eigenlijk niet in staat is om nieuwe migranten in het huidige tempo en dito omvang op te nemen. Het demissionaire kabinet heeft echter nog minder instrumenten en mogelijkheden om dit dossier op te lossen. Er wordt verwezen naar de Europese Unie (EU) die de instrumenten en mogelijkheden wel zou hebben om de migratiestromen richting Europa te beheersen. De problematiek is vooralsnog doorgeschoven naar een nieuw kabinet. De vraag is of Europa en ook ons land genoeg tijd krijgen om een migratiebeleid te ontwikkelen. De ontwikkelingen in de internationale politiek zijn in een versnelling geraakt en hebben nieuwe migratiestromen richting de EU op gang gebracht. Niets wijst erop dat daarin op korte termijn verandering gaat komen.

De oorlog in Oekraïne

Het tegenoffensief van het Oekraïense leger om de door Rusland bezette gebieden in het oosten van het land te heroveren duurt nu al vier maanden. Sinds het begin van het langverwachte tegenoffensief in juni zijn er echter nauwelijks vorderingen op het slagveld gemaakt. De gelaagde Russische verdedigingslinies, de Soerovikin-linie, bleken een te taai obstakel voor het Oekraïense leger. Dat leger, dat met Westers oorlogsmateriaal is uitgerust, leed aanzienlijke verliezen aan het langgerekte front waarachter de Soerovikin-linie zich bevindt. Deze bestaat uit een uitgestrekt netwerk van infanterieloopgraven, anti-tank obstakels, de zogeheten drakentanden en mijnenvelden. Zonder Oekraïense luchtsteun zal de verdedigende partij, Rusland, op het front in het voordeel zijn. De F-16's waarom de Oekraïense president Zelensky gevraagd heeft worden door Denemarken en ons land pas volgend jaar geleverd en tot die tijd lijkt er nauwelijks een doorbraak mogelijk. Daarbij komt nog dat binnenkort het gevreesde regenseizoen in Oekraïne weer begint waardoor grote delen van het land in een modderpoel zullen veranderen, ongeschikt voor zware tanks en grote militaire voertuigen. Er is nu al sprake van dat het Oekraïense tegenoffensief pas in het voorjaar van 2024 zal worden voortgezet. Tegelijkertijd blijven echter de Russen met gerichte drone- en raketcampagnes Oekraïense steden in het achterland, zoals Odessa en Charkov, bestoken. Dit veroorzaakt ook veel burgerslachtoffers en materiële schade. Zonder verwarming, elektriciteit en schoon water zal een deel van de Oekraïners die zich in deze oorlog moedig verweren tegen de Russische agressor geen andere keuze hebben dan het land te verlaten.

Nederlandse marechaussees bij een grenscontrole in Griekenland. Het demissionaire kabinet wijst naar de EU om de migratieproblemen op te lossen. Foto: MinDef

Bij de afwezigheid van diplomatieke initiatieven om de oorlog te stoppen, moet er vanuit worden gegaan dat er tegen de winter weer nieuwe migratiestromen uit Oekraïne op gang zullen komen. Wegens het feit dat de Midden-Europese landen Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Roemenië inmiddels miljoenen Oekraïense migranten hebben opgenomen en eigenlijk geen opvangcapaciteit meer hebben, zullen Oekraïners op de vlucht voor het oorlogsgeweld doorreizen naar West-Europa. Het is moeilijk om een schatting te maken om hoeveel nieuwe migranten het zal gaan, maar er mag vanuit gegaan worden dat het aanzienlijke aantallen zullen zijn.

Militaire machtsovernames in Afrika

In de zomer vonden er militaire coups plaats in de Afrikaanse landen Niger en Gabon. Onder de verwijzing naar een corrupt landsbestuur namen militairen de macht over van westers gezinde, democratisch gekozen bestuurders. Het Westen en organisaties van naburige Afrikaanse staten, zoals de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) hebben de militaire coups in Niger en Gabon veroordeeld. In de Sahel is het al langer onrustig. De machtsovernames in Niger en Gabon die vooral een anti-Franse lading hebben, zijn de laatste twee in een rij: Guinee, Tsjaad, Soedan, Boerkina Faso en Mali gingen deze twee landen al voor. De coupplegers in de Sahel willen een einde maken aan armoede, het gebrek aan schoon water en voedsel, corruptie, burgeroorlogen en oprukkend jihadisme. De bevolkingen van de Sahel zien dit vooral als een afrekening met het Frans kolonialis-

De Sahel-regio. Afbeelding: Wikimedia Commons, JRC, European Commission

me. Tot overmaat van ramp heeft het Russische huurlingenleger Wagner de positie van de Fransen overgenomen in Mali waardoor ook Rusland, dat tegenover het Westen staat de spanning in de regio verder kan opvoeren.

Frankrijk

De ontwikkelingen in Niger zijn een flinke streep door de rekening van de Franse president Emmanuel Macron. Frankrijk importeert een kwart van haar uranium uit Niger, dat wezenlijk is voor het laten draaien van de Franse kerncentrales, die de belangrijkste bron van energie zijn in Frankrijk. De nieuwe machthebbers van Niger willen niet meer dat Frankrijk over hun uranium beschikt. De import van verrijkt uranium uit Rusland die voor twintig procent de uraniumimport van Frankrijk bepaalt, staat sinds de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 ter discussie in Brussel. Het is de Fransen tot nu toe gelukt om de import van Russisch uranium naar de EU buiten het sanctiebeleid jegens Rusland te houden, maar dit hangt als een zwaard van Damocles boven het Franse energiebeleid. Deze situatie dwingt de Franse president Macron haast om een interventie in Niger te plegen om de import van uranium uit dat land veilig te stellen.

De Sahel is een uiterst explosieve regio waar burgeroorlogen, oorlogen, interventies, coups en geweld tegen burgers aan de orde van de dag zijn. We moeten er rekening mee houden dat migratiestromen uit de Sahel richting Europa blijvend zullen zijn en dat die migranten zullen proberen met behulp van mensensmokkelaars via de Middellandse Zee Europa te bereiken.

Europa onder migratiedruk

Het wil Europa maar niet lukken om een deugdelijk migratiebeleid te ontwikkelen en een afdoende grensbewaking van de EU in te stellen. Vandaar dat ad-hoc oplossingen het beleid domineren. De laatste opportunistische actie van EU-leiders, het driemanschap bestaande uit Commissievoorzitter Von der Leyen, de Italiaanse premier Meloni en demissionair premier Rutte, om een Europese migratiebuffer in Tunesië te kopen, lijkt mislukt. Er komen dagelijks nog steeds veel migranten uit Afrika op het Italiaanse eiland Lampedusa in de Middellandse Zee aan. Het buurland Libië, dat een andere belangrijke springplank vormt voor migranten op hun weg van Afrika naar Europa is sinds de val van Libische dictator Khadafi verwikkeld in een uitzichtloze burgeroorlog en kan niet als buffer dienen voor migranten. De impact van de oorlog in Oekraïne heeft op de Europese orde een zwaar beslag gelegd. De te verwachten nieuwe migratieproblemen zullen daar nog eens bij komen. Het wordt pas echt nijpend als migratiestromen tegelijkertijd uit het Oosten en Zuiden op Europa zullen afkomen, met alle ingrijpende sociale en politieke gevolgen van dien.

Anti-Franse poster in Niger. De machtsovernames in Afrika, zoals in Niger, hebben vooral een anti-Franse lading.
Foto: Wikimedia Commons, Vincent van Zeijst

De poging van commissievoorzitter Von der Leyen, de Italiaanse premier Meloni en demissionair premier Rutte, om een Europese migratiebuffer in Tunesië te kopen, lijkt mislukt. Foto: EU

President Zelensky en de Deense premier Frederiksen in een F-16. De Nederlandse en Deense F-16's worden pas volgend jaar geleverd. Foto MoD of Ukraine.